

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Doktorska škola

Obrazac: DR.SC.-DŠ.3.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera
u Osijeku - REKTORAT

Primljeno: 25-08-2021	
Klasifikacijska oznaka	Čig. jed.
643-03/21-01/2	01
Uredbeni broj	Pril. Vj.
21-76	

OCJENA DOKTORSKE DISERTACIJE

PODACI O DOKTORANDU/DOKTORANDICI

IME I PREZIME doktoranda/doktorandice	Renata Brezinščak	
Naziv poslijediplomskog sveučilišnog studija/smjera	Poslijediplomski interdisciplinarni sveučilišni studij Komunikologija	
Matični broj	39	
Naslov doktorske disertacije	hrvatski	Nakladništvo muzejskih publikacija geološke tematike i njihov kreativan potencijal za Hrvatski prirodoslovni muzej
	engleski	Publishing of the museum publication of geological theme and its creative potential for the Croatian Natural History Museum
Znanstveno područje/polje Interdisciplinarno polje	Društvene znanosti / Informacijske i komunikacijske znanosti	

MENTORI

	Ime i prezime znanstveno-nastavno zvanje	Ustanova	E-pošta
Mentor	izv. prof. dr. sc. Nives Tomašević	Akademija za umjetnosti i kulturu u Osijeku	tomasevic.nives@gmail.com
Komentor			

POVJERENSTVO

		Ime i prezime znanstveno-nastavno zvanje	Ustanova	E-pošta
Povjerenstvo za ocjenu doktorske disertacije	1.	red. prof. dr. sc. Helena Sablić Tomić	Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku	hsablict@uaos.hr
	2.	izv. prof. dr. sc. Darko Babić	Filozofski fakultet u Zagrebu	dbabic@ffzg.hr
	3.	doc. dr. sc. Hrvoje Mesić	Akademija za umjetnosti i kulturu u Osijeku	hmesic@aukos.hr
	(4.)*			
	(5.)*			

Odluka Vijeća o imenovanju
Povjerenstva za ocjenu doktorske
disertacijeOdluka Vijeća Doktorske škole Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
od 6. srpnja 2021. (Klasa: 602-04/21-08/1, Urbroj: 2158-60-01-21-161)

OCJENA DOKTORSKE DISERTACIJE

Disertacija „Nakladništvo muzejskih publikacija geološke tematike i njihov kreativni potencijal za Hrvatski prirodoslovni muzej“ sadrži 313 stranica, 7 slika, 15 grafikona, 178 literarnih navoda, 233 mrežna izvora. Disertacija se bavi temom nakladništva Hrvatskog prirodoslovnog muzeja (dalje: HPM) geološke tematike te njegove doprinose popularizaciji te ustanove, geologije kao znanosti, geološke baštine Hrvatske i geološkom obrazovanju mladih.

Muzejsko je nakladništvo komunikacijski posrednik kojim se i stručno-znanstvene i popularno-znanstvene informacije o muzejskoj građi prenose korisnicima. Sve značajniji dio rada muzeja postaje i nakladnička djelatnost na što ukazuje rastući trend muzejskog nakladništva u Hrvatskoj.

Cilj je disertacije analizom muzejskih publikacija geološke tematike utvrditi njihovu svrhu, značaj te primjenu u popularizaciji muzeja te istražiti njihov kreativni potencijal za baštinu i turizam kao ekonomski potencijal u gospodarstvu. Sukladno navedenom, tema disertacije je interdisciplinarna, pa su istraživanja, dosadašnja i recentna, obuhvatila proučavanje literature vezane uz muzeologiju, nakladništvo, geologiju, marketing, turizam, ekonomiju te kreativnu industriju.

Istraživanje je dijelom provedeno i kao studija primjera (*case-study*) gdje je kao primjer uzet HPM kao hrvatski najveći prirodoslovni muzej s najvećim geološkim fondusom. U radu su sagledani svi važniji aspekti muzejskog nakladništva geološke tematike s naglaskom na publikacije muzeja. Istraživanje je obuhvatilo pregled muzejskog nakladništva geološke tematike u Hrvatskoj te onaj njegov posebni, određeni dio koji se odnosi na geološku tematiku HPM.

Disertacija je strukturirana u devet poglavlja (Uvod, Muzeji kao dio kreativne industrije, Nakladnička djelatnost muzeja, Geologija i nakladništvo muzejskih publikacija geološke tematike, Uvod u analizu publikacija HPM, Empirijsko istraživanje nakladništva muzejskih publikacija geološke tematike objavljenih od samostalnosti Republike Hrvatske ške tematike u HPM do 2017., Pozicioniranost muzejskih publikacija geološke tematike u hrvatskom prirodoslovnom muzeju, Doprinos publikacija geološke tematike HPM znanju o geologiji kroz analizu osnovnoškolskih udžbenika, Zaključak) te prateća poglavlja kakvima su Literatura, Prilozi, Životopis.

U Uvodu doktorske disertacije objašnjeni su predmet i cilj istraživanja, uporabljene metode, povijest istraživanja teme i očekivani doprinosi. Analizirana tema promatrana je u kontekstu kreativne industrije kojom su objedinjena dva sektora – sektor baštine koji čini temeljnu muzejsku djelatnost i sektor nakladništva kao djelatnosti razvijene unutar muzeja te su utvrđeni stanje i trendovi te potencijali muzejskih publikacija. Posebno je istražena uloga geologije u muzejskoj djelatnosti te su analizirani muzeji s arhiviranom geološkom građom i / ili nakladničkom djelatnošću vezanom uz geologiju itd. Središnje istraživačko poglavlje donosi empirijsko istraživanje nakladništva muzejskih publikacija geološke tematike muzeja koji je uzet kao studija slučaja – HPS. Tu se analiziraju publikacije te tematike objavljene od 1991. do 2017. godine –prema broju, jeziku, mediju objave, godini objave, ciljnim skupinama, lokalitetima geobaštine te drugim kriterijima. U zadnjem poglavlju rada razmatra se doprinos muzejskih publikacija geološke tematike na obrazovanje mladih kroz analizu osnovnoškolskih udžbenika.

Predmet disertacije je nakladništvo muzejskih publikacija specifične tematike – geologije te se istražuje imaju li one i kakav utjecaj i kreativni potencijal za HPM. Kroz analizu se na primjeru HPM-a istražio se potencijal publikacija geološke tematike kako u popularizaciji muzeja i muzejske geološke građe tako i u populariziranju geologije kao znanosti. U dijelu rada razmatraju se uloge koje muzejske publikacije geološke tematike mogu imati u gospodarstvu (u turizmu kroz povezanost s *in situ* geološkim lokalitetima, u ekonomiji, u stvaranju prihoda kroz suradnju s velikim izdavačkim kućama i sl.).

Muzej je promatran kao ustanova koja svojom djelatnošću pripada sektoru baštine – jednom od dvanaest sektora kreativne industrije – industrije znanja i projekata zaštićene autorskim pravima.

Odlike kreativne industrije u muzejskoj su djelatnosti promotrene kroz prenošenje ideja, zamisli i iskustva publici putem medija muzejskih publikacija. Takvom analizom dostizao se cilj doktorske disertacije koji je postavio iznalaženje mogućnosti za povećanje i proširenje distribucije nakladničke djelatnosti muzeja te proširenja kruga korisnika/čitatelja muzejskih publikacija geološke tematike. Istraživanje je ukazalo na dva problema: 1. problem nedostatne vidljivosti publikacija geološke tematike HPM-a u javnosti, 2. problem nedostatne i neselektirane stručne literature.

Doktorska disertacija za glavni je cilj postavila analizu svrhe, važnosti i utjecaja muzejskih publikacija geološke tematike u popularizaciji muzeja i znanosti geologije. Kako bi se ostvario navedeni cilj, u provedenom istraživanju analiziran je odnos između muzejskih publikacija geološke tematike HPM-a u Zagrebu i popularnosti tog muzeja te popularnosti geologije kao znanosti u općoj populaciji na području Zagreba i Hrvatske. Nakladništvo muzejskih publikacija geološke tematike HPM-a analizirano je prema slijedećim kriterijima: broj, vrsta, jezik publikacije, medij objave, godina izdavanja te ciljna skupina kojoj je namijenjena publikacija. Podciljevi istraživanja obuhvaćali su utvrđivanje naravi odnosa između navednih publikacija i percepcije geologije kao znanosti u javnosti, odnosa između navednih publikacija i geološke baštine (dalje geobaština) te njezine vidljivosti u turizmu, te odnosa između navednih publikacija i obrazovanja o geologiji u školama. Uz navedeno, za podcilj je postavljeno sagledavanje ekonomske važnosti navednih publikacija kako za muzej, tako i gospodarstvo lokalne ili šire zajednice. Drugi indirektni podcilj istraživanja ispitivanje je kreativnog potencijala navednih publikacija za popularizaciju geobaštine Republike Hrvatske radi proširenja turističke ponude u području geoturizma.

Kako bi se ostvarili ciljevi doktorske disertacije postavljena je temeljna hipoteza: *Postoji pozitivna povezanost između muzejskih publikacija geološke tematike Hrvatskog prirodoslovnog muzeja u Zagrebu i edukativnog i kulturološkog značaja muzeja, ekonomskog statusa muzeja i očuvanja i popularizacije geološke baštine u okviru kreativne industrije.*

Istraživanje kojim je provjerena navedena obuhvatilo je četiri analize: 1. istraživanje odnosa između muzejskih publikacija geološke tematike i popularizacije muzeja i geologije, 2. istraživanje odnosa muzejskih publikacija geološke tematike i obrazovanja mladih o geologiji, te vidljivosti geologije u javnosti, 3. istraživanje odnosa tih publikacija i popularizacije geološke baštine, 4. istraživanje načina veće vidljivosti, a time i prodaje muzejskih publikacija.

Metodologija istraživanja primijenjena je na dva temeljna segmenta doktorske disertacije: a) teorijski okvir utemeljen na literaturi odnosno bibliografiji, na internet i ostalim dostupnim izvorima; b) provođenje istraživanja i analizu nakladništva muzejskih publikacija geološke tematike HPM-a objavljenih od samostalnosti Republike Hrvatske, od 1991. do 2017. godine.

Pri provedbi istraživanja uporabljene su znanstvene metode analize i sinteze (proces raščlanjivanja pojmova vezanih uz muzeje i nakladništvo, odnosno sažimanje dosadašnjih spoznaja o tome), komparativne metode (uspoređivanje kulturološkog i ekonomskog utjecaja), generalizacija i specijalizacija (muzejsko nakladništvo u cjelini i muzejsko nakladništvo geološke tematike), dokazivanje i opovrgavanje, klasifikacija, deskripcija, statistička i povijesna metoda.

U radu je primijenjen interdisciplinarni pristup istraživanju. Metodologija istraživanja za teorijski okvir ključnih pojmova ovoga istraživanja (muzejska djelatnost, nakladništvo, muzejske publikacije, geologija, kreativnost, turizam / gospodarstvo) odnosi se na: analizu izvora i literature, odnosno internet izvora te dosadašnjim spoznajama o predmetu istraživanja. Istraživanje je potvrdilo znanstvenu utemeljenost teorijskog okvira i polaznih pretpostavki. Pomoću teorijskog okvira dobio se uvid u stanje u muzejskom nakladništvu, uočili su se procesi i trendovi zbivanja koji utječu na stvaranje imidža muzeja i geologije kao znanosti. Korištenje proaktivne marketinške strategije pokazuje pozicioniranost tih publikacija kod posjetitelja muzeja, a kroz suradnju s nakladničkim kućama, i kod šire javnosti. Struktura istraživanja sadrži dvije međusobno povezane cjeline od kojih se prva odnosi na utvrđivanje

predmeta istraživanja, preliminarnih spoznaja i postavljanja hipoteze dok se drugi dio istraživanja odnosi na razradu glavnog znanstvenog pitanja rada - koliko mogu muzejske publikacije geološke tematike doprinijeti popularizaciji muzejske djelatnosti i za geologiju kao znanost. Primjenom metode studije primjera (*case-study*), istraživanjem je obuhvaćen poseban primjer iz sfere muzejskog nakladništva - HPM i njegova nakladnička djelatnost.

U radu je poseban naglasak stavljen na proaktivnost muzeja u kreativnoj industriji promatrano kroz prizmu geologije u smislu iznalaženja bolje vidljivosti geologije u javnosti. Najveći dio rada bavi se analizama značaja muzejskih publikacija geološke tematike za muzej i za lokalnu, ali i širu zajednicu kroz međusobnu interakciju kulture, znanosti i gospodarstva/ekonomije u cilju razvoja turizma, odnosno geoturizma. Dio rada je i prikaz cjelovite bibliografije publikacija geološke tematike HPM-a objavljenih u spomenutom razdoblju te popis geoloških publikacija koje su objavili drugih hrvatski muzeji.

Doktorska disertacija znanstvene pretpostavke gradi na temelju sadržajnog pregleda dosadašnjih istraživanja kojim su obuhvaćeni ključni pojmovi istraživačkog problema. Tu se ponajprije analizira nakladništvo s naglaskom na nakladništvo Republike Hrvatske te uvidom u nakladništvo specijalističkih geoloških muzeja. U pregledu dosadašnjih teorijskih spoznaja navedeni su diplomski radovi (npr. Zagrajski, 2011; Dumančić Poljski, 2015; Tkalčić, 2013; Šalinger, 2016), doktorske disertacije (Vujić, Z., 1998; Faletar Tanacković, 2009, Miklošević, 2014) te stručni radovi muzealaca Antuna Bauera, Nade Majanović i Ive Maroevića ("Muzejski Dokumentacijski Centar • Arhivske zbirke", 2019), Mileusić 2018. te suvremeni znanstveni i stručni radovi koji na interdisciplinarn način istražuju muzejsku djelatnost u kreativnoj industriji (Horvat, 2019; Tomašević 2014 i 2016; Špindler i Koščak, 2018). Sukladno interdisciplinarnosti teme ovog doktorskog rada uvid u prethodne teorijske spoznaje obuhvaćaju proučavanje literature vezane uz muzeologiju, nakladništvo, geologiju, marketing, turizam, ekonomiju te kreativnu industriju.

Mišljenje i prijedlog**

Doktorska je disertacija „Nakladništvo muzejskih publikacija geološke tematike i njihov kreativni potencijal za Hrvatski prirodoslovni muzej“ primijenjenom metodologijom i provedenim istraživanjem te provjerom postavljene hipoteze ostvarila postavljene ciljeve doktorskoga rada. Uz ostvarene ciljeve doktorskoga rada, disertacija je ostvarila sljedeće znanstvene doprinose:

- a) **sistematizacija dosadašnjih spoznaja** o nakladništvu muzejskih publikacija geološke tematike,
- b) analiza stanja i mogućnosti **kreativnog potencijala** muzejskih publikacija geološke tematike u cilju popularizacije muzeja,
- c) analiza potencijala muzejskih publikacija geološke tematike u odnosu na **poboljšanje zastupljenosti geologije u obrazovnom sustavu**, u odnosu na **vidljivost geologije u široj javnosti** te u odnosu na **popularizaciju geološke baštine**,
- d) analiza **ekonomskog potencijala** muzejskih publikacija geološke tematike u odnosu na kriterije kao što su posjećenost muzeja i posjećenost geološkog lokaliteta. Rezultati znanstvenog istraživanja elaborirani u doktorskoj disertaciji „Nakladništvo muzejskih publikacija geološke tematike i njihov kreativni potencijal za Hrvatski prirodoslovni muzej“ daju teorijski i empirijski doprinose. Teorijski doprinos očituje se u sistematizaciji dosadašnjih spoznaja o nakladništvu muzejskih publikacija geološke tematike, a empirijski u potvrđenoj hipotezi rada, odnosno spoznaji da muzejske publikacije geološke tematike imaju kreativni potencijal u populariziranju muzeja i geologije te doprinose boljoj vidljivosti same geologije u obrazovnom sustavu, javnosti, te što je važno za muzej i povećanju broja posjetitelja muzeja i geoloških lokaliteta (geolokaliteta) čime muzej ostvaruje samoodrživost. Pomoću teorijskog okvira dobiven je uvid u stanje u muzejskom nakladništvu geološke tematike, uočeni su

procesi i trendovi zbivanja koji utječu na stvaranje imidža muzeja i geologije kao znanosti. U radu je dana proaktivna marketinška strategija usmjerena na pozicioniranje tih publikacija kod posjetitelja muzeja, a kroz suradnju s nakladničkim kućama, lokalitetima geobaštine i kod šire javnosti. Navedeni čimbenici mogu pridonijeti boljoj posjećenosti muzeja, a time i boljem ekonomskom položaju i muzeja i lokalne zajednice. S obzirom da je ovo prvo takvo istraživanje, istraživanje usko specijalizirane teme - muzejskog nakladništva geološke tematike, rad doprinosi poboljšanju percepcije HPM-a, poboljšanju percepcije geologiji kao znanosti, daje poticaj unapređenju obrazovanja iz područja geologije u našim osnovnim školama te ima veliki potencijal za poticanje razvoja grane turizma usmjerene na geološku baštinu – geoturizma. Primjenom proaktivnih ideja doktorska disertacija doprinosi utvrđivanju načina za povećanje interesa povezanog s temom doktorske disertacije, a time i posjećenosti muzeja, dakle ekonomskom benefitu muzeja, a time i lokalnoj zajednici. Interdisciplinarna tema doktorske disertacije „Nakladništvo muzejskih publikacija geološke tematike i njihov kreativni potencijal za Hrvatski prirodoslovni muzej“ ostvarena je sagledavanjem doktorske teze kroz različite aspekte i u različitim kontekstima: obrazovnom, kulturološkom, ekonomskom i komunikološkom. Postignuti rezultati mogu poslužiti kao podloga za daljnja znanstvena istraživanja srodnih fenomena te kao poticaj drugim specijalističkim, tematski određenim publikacijama, i ne samo muzejskim, za analizu i istraživanje.

Napomena

POVJERENSTVO			
	Ime i prezime znanstveno-nastavno zvanje	Potpis	
Povjerenstvo za ocjenu doktorske disertacije	1. red. prof. dr. sc. Helena Sablić Tomić <i>(predsjednik Povjerenstva)</i>		
	2. izv. prof. dr. sc. Darko Babić		
	3. doc. dr. sc. Hrvoje Mesić		
	(4.)*		
	(5.)*		
Mjesto i datum	Osijek, <u>23. kolovoza 2021.</u> godine. M.P.		

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Doktorska škola

Obrazac: DR.SC.-DŠ.3.

* Ukoliko je imenovano više od tri člana Povjerenstva.

** Uz Obrazac DR.ART.-DŠ.3. potrebno je priložiti potpisano Izvješće Povjerenstva za ocjenu doktorske disertacije s prilažom sadržaja rada, mišljenjem i ocjenom rada (s osvrtom na primijenjene metode, znanstveni sadržaj rada) te prijedlogom za prihvatanje, doradu ili odbijanje doktorske disertacije u skladu s člancima 144. i 145. Statuta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.

Molimo Vas da ispunjeni i potpisani Obrazac DR.ART.-DŠ.3. „Ocjena doktorske disertacije“, te potpisano izvješće o ocjeni doktorske disertacije dostavite u elektroničkom i u tiskanom obliku Uredu za poslijediplomske sveučilišne studije Doktorske škole – poslijediplomski interdisciplinarni sveučilišni studij Kulturologija na e-mail: jmagdika@unios.hr te u tiskanom obliku na adresu: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Doktorska škola, Ured za studente poslijediplomskog sveučilišnog studija Kulturologija, Trg Sv. Trojstva 3, 31000 Osijek.

Nepotpun i nepotpisan Obrazac i/ili izvješće neće se zaprimiti i vratit će se na nadopunu.